
Shivaproktam Shrutisaranirupanam

శివప్రోక్తం శ్రుతిసారనిరూపణమ్

Document Information

Text title : Shivaproktam Shrutisaranirupanam

File name : shrutisAranirUpaNamshivaproktaM.itx

Category : shiva, shivarahasya

Location : doc_shiva

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : shrIshivarahasyam | mAheshvarAkhyah prathamAMshaH | adhyAyaH 51 - shrutisAranirUpaNam | 2-56||

Latest update : December 17, 2023

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

December 17, 2023

sanskritdocuments.org

శివప్రోక్తం శ్రుతిసారనిరూపణమ్

అహమేకోఽఖిలాధారశ్చాహం విశ్వప్రవర్తకః ।
అహం విశ్వమిదం సర్వం మయ్యేవాన్యే విశత్యమ్ ॥ ౨॥

అహం ధాతా విధాతాచ మత్తోఽన్యో నాస్తికశ్చన ।
సృజామీదం గ్రసామీదం భరామీదంసురోత్తమాః ॥ ౩॥

యథోర్జనాభిస్సూత్రాంశ్చ గ్రసతే సృజతీత్యపి ।
తథైవేదం జగజ్జాలం భవద్భిస్సృసరసత్తమాః ॥ ౪॥

కాలాత్మాహం బ్రహ్మక్షత్రమోదనం మృత్యుపాదశమ్ ।
అహం జీవం ప్రవిశ్యేవ సర్వభూతేషు సంస్థితః ॥ ౫॥

సర్వభూతేషు భూతాన్తర్గుహాయాం సర్వదా స్థితః ।
సర్వేన్ద్రియగుణాతీతస్సర్వేన్ద్రియవివర్జితః ॥ ౬॥

మదాధారా ఇమే లోకా లోక్యా యూయం సురాసురాః ।
తవనే తాపకశ్చాహం చన్ద్రేచైవ ప్రసాదకః ॥ ౭॥

అనిలే చలనశ్చాహమనలే హ్యుష్ణకో హ్యహమ్ ।
ఇన్ద్రే యమే ప్రతాపోఽహం లక్ష్మీశ్చాహం ధనాధిపే ॥ ౮॥

అశ్వినేఽపి చ భైషజ్యం మరుతాం మాతరస్సదా ।
విశ్వేషాం హృదయశ్చాహం వసూనాం హృద్గతస్సదా ॥ ౯॥

అసురాణాం సురాణాంశ్చ సమ్పదా సమవస్థితః ।
తమసా సాత్వికేచైవ మునీనాం రాజసస్సురాః ॥ ౧౦॥

గుణత్రయోఽహం విబుధా గుణహీనోఽస్మి కేవలః ।
అహం హి నిర్గుణస్సాక్షాత్తమః పారే ప్రతిష్ఠితః ॥ ౧౧॥

అపారసస్థైవాహం జ్యోతిషాం జ్యోతిరస్మ్యహమ్ ।
భూతాకాశేతయితావ్యాపకశ్శబ్దగోస్మ్యహమ్ ॥ ౧౨॥

పృథివ్యాఞ్చ తథా గన్ధో గుణో దేవాశ్చ సంస్థితః ।
 వాయుశ్వాహం తథా దేవా ఏతేషామాద్యస్సప్తయః ॥ ౧౩ ॥
 (వాయుశ్వాహం తథా దేవా ఏషాం సన్ధావిస్సప్తయః) ॥ ౧౩ ॥
 చరాచరమిదం ప్రోక్షం జగత్స్థావరజగ్గమమ్ ।
 ఏతేషామానులోమ్యేన స్సప్తయస్సుః ప్రవర్తితాః ॥ ౧౪ ॥
 ఏతేషాం ప్రాతిలోమ్యేన స్థితౌ ప్రలయసంక్షోతాః ।
 ఏతేషాం కార్యకరణే నైవ కిఞ్చిదహం సురాః ॥ ౧౫ ॥
 నిలిమ్నా వైవ లోపేన కిన్తు సాక్షీ సనాతనః ।
 మత్సన్నిధానవిరహా జగన్నైవ ప్రరోచతే ॥ ౧౬ ॥
 అయస్కాన్తమణేర్యద్వత్సన్నిధౌ లోహసూచయః ।
 చేష్టస్తి వివిధం దేవాన్తథైవేదం జగత్సురాః ॥ ౧౭ ॥
 సన్నిధౌ చేష్టతే మేఽద్య సర్వే క్రీడనకా మమ ।
 మమ రూపపరిజ్ఞానం భవతామతిదుర్లభమ్ ॥ ౧౮ ॥
 షడూర్మిరహితశ్చాహం పఞ్చకృత్యవివర్జితః ।
 బ్రహ్మీహం సృజామీదం రజసా కేవలం జగత్ ॥ ౧౯ ॥
 విష్ణుఃపాలయితా చాహం సాత్వికం గుణమాస్థితః ।
 రుద్రోభూత్వాసంహరామి తామసోఽహం చరాచరమ్ ॥ ౨౦ ॥
 సదాశివోఽహం దేవేశో హ్యనుగ్రహకరోఽస్మ్యహమ్ ।
 మన్మాయామోహితం చైవ కరోమీశ్వరరూపధృక్ ॥ ౨౧ ॥
 పఞ్చకృత్యపరశ్చాహం పఞ్చకోశాతిగోఽస్మ్యహమ్ ।
 పఞ్చప్రాణవిహీనోఽహం పఞ్చభూతైకవర్తనః ॥ ౨౨ ॥
 ఇయం మమ పరా శక్తిర్విక్షేపావరణాత్మికా ।
 యయా సమ్మోహితా యూయం జగత్సాసురమానుషమ్ ॥ ౨౩ ॥
 స్థాస్నుర్గభత్సరేన్ద్రాశ్చ పరాశక్తిరియం మమ ।
 సృష్టౌ స్థితౌ తథా నాశే కారణమ్యయమేవ హి ॥ ౨౪ ॥
 మమైవ శక్తిః పరమా వివిధజ్ఞానదాయినీ ।
 ఏనాం ప్రణమత క్షిప్రమేతస్యాః కృపయా సురాః ॥ ౨౫ ॥

మత్ప్రసాదాదావరణశక్తినాశః ప్రజాయతే |
 యావత్కర్మవిపాకో హి దేహినాం భవతాం సురాః || ౨౬ ||
 విక్షేపాయ చ సా శక్తిరనువర్తేత సత్తమాః |
 మమైవాంశో జీవ ఏవ స్వాజ్ఞానాత్పరిజృమ్భతే || ౨౭ ||
 నానాయోనిశరీరేషు హ్యశీర్షో దుఃఖభాగభుక్ |
 ఏవం ద్విధా దేహగేహే వృక్షే పక్షివదాస్థితౌ || ౨౮ ||
 ఏకః కర్మాత్మకం భుక్త్యై ఫలం వై సుఖదుఃఖయోః |
 తథాన్యస్సాక్షివద్యాభి ద్వాసుపర్ణతి మస్త్రతః || ౨౯ ||
 బ్రహ్మైవ సంసరత్యేష స్వావిద్యాతో దివౌకసః |
 స్వవిద్యయా ముచ్యతే చ తపసాకేవలేన హి || ౩౦ ||
 అహమ్మానతయాపన్నః ఫలభుక్సుఖదుఃఖయోః |
 స్వర్గే చ నరకే వైవ సదా వై సమృవర్తతే || ౩౧ ||
 మజ్ఞానాస్మక్తిమాప్నోతి నాన్యథాకర్మకోటిభిః |
 జీవాపేతమ్య్రయత్యేతన్నజీవోమ్రయతేసురాః || ౩౨ ||
 షడూర్మిరహితశ్చాహం సర్వదేహేషు సత్తమాః |
 షట్కోశకమిదం దేహం ప్రవిశ్యాఖిలభాసకః || ౩౩ ||
 షడూర్మిరిన్ద్రియోర్జైశ్చ కామయామి చరాచరమ్ |
 (షడ్వర్గైరిన్ద్రియోర్జైశ్చ కామయామి చరాచరమ్) |
 సత్యకామశ్చ సజ్గులస్సర్వలోకాన్న్రుజామ్యహమ్ || ౩౪ ||
 సజ్గులాప్తితరోదేవాఉపతిష్ఠన్తిమామిహ |
 నమేశోకోఽస్తిమోహోవాజిఘృత్సావపిపాసకా || ౩౫ ||
 అశరీరశ్శరీరేషు హ్యనవస్థేష్వవస్థితః |
 మహోశ్చాహం విభుశ్చాహమాత్మాశీర్షోఽహమేవ హి || ౩౬ ||
 అవస్థాత్రయదూరోఽహమసజ్గః పురుషస్త్యహమ్ |
 సర్వాకాశస్సర్వభాసస్సర్వావాసోఽహమీశ్వరః || ౩౭ ||
 యో మాం వేద స వేదేదం యో మామజ్ఞానమోహితః |
 పరాదాత్స పరాదేదం జ్ఞాత్వానన్దం విభేతి న || ౩౮ ||

శాన్తి పరాం గచ్ఛతి చ న కామీ భవతి స్థిరః ।
 బ్రహ్మ మాం వేద స బ్రహ్మ మాం వేత్యేవ సురాసురాః ॥ ౩౯॥
 (బ్రహ్మ మాం వేద స బ్రహ్మ భవత్యేవ సురాసురాః) ॥ ౩౯॥
 అస్తిబ్రహ్మేతిమాంవేదతస్యాహం మోచకోఽస్మి చ ।
 నాస్తఃప్రజ్ఞశ్చన బహిఃప్రజ్ఞానం బ్రహ్మచాస్మ్యహమ్ ॥ ౪౦॥
 ఏషోస్తర్మాయచ సదా హ్యమృత్యోర్మృత్యురూపతః ।
 అహమేవ సదా బ్రహ్మ సాక్ష్యసాక్ష్యాదివర్జితః ॥ ౪౧॥
 అయమాత్మా సదా బ్రహ్మ దేశకాలస్థితోఽప్యహమ్ ।
 తత్త్వమేతత్సర్వమసీత్యాదివాక్యైకరూపతః ॥ ౪౨॥
 అహం వాక్యేషు సర్వేషు చాహమేవాస్మి భాసకః ।
 ఆనందం పరమం జ్ఞాత్వా తరత్యేవ భవార్ణవమ్ ॥ ౪౩॥
 ఉపాస్యం మామభిజ్ఞాత్వా శోకమోహౌ తరత్యపి ।
 యూయం మామేవ జానీథాప్యన్యత్సర్వం వృధైవ హి ॥ ౪౪॥
 సత్యం జ్ఞానమనన్తోఽహం అసత్యాత్సత్యతా జగత్ ।
 (సత్యం జ్ఞానమనన్తోఽహం మత్సత్యాత్సత్యతా జగత్) ।
 మత్సత్తయైవ హి జడం చేతతే వివిధం జగత్ ॥ ౪౫॥
 మహానన్దామ్బుధేస్సర్వే శీకరం జగదేవ హి ।
 రసోఽహం సర్వభూతేషు రసతాం జానతే తు యే ॥ ౪౬॥
 రసాస్తేనన్దమాత్రం జీవన్యేవసురాస్సదా ।
 కోవాన్యఃప్రాణీతినదామదాకాశంవినాసురాః ॥ ౪౭॥
 న తత్ర గచ్ఛతి మనో నవాగ్గచ్ఛతి చేన్ద్రియమ్ ।
 పరమాత్మాహమేవాద్య స ఏవాద్య స ఉశ్వకః ॥ ౪౮॥
 అసజ్గస్త్వరసస్పర్శోహ్యహ్రాణో గన్ధ ఏవ హి ।
 అపాణిపాదకార్యాదిః పాయూపస్థాదివర్జితః ॥ ౪౯॥
 ప్రమాప్రమేయరహితస్తర్కదూరోఽహమేవ హి ।
 అహం జానామి సర్వం హి న మాం జానాతి కశ్చన ॥ ౫౦॥
 పరాశ్చో ఖాన్యకృణవం తస్మాన్మాఞ్చ న పశ్యతి ।
 మత్ప్రసాదయుతః కశ్చిజ్ఞానాత్యేవ హి వా న వా ॥ ౫౧॥

ద్రష్టాహం దృశ్యరహితో దర్శనఞ్చాహమేవ హి ।
షోడశోఽహం సురశ్రేష్ఠాశ్శోతా పూతాహమేవ హి ॥ ౫౨॥

బుద్ధేర్బుద్ధా మనశ్చాపి ప్రాణప్రాణోఽహమీశ్వరః ।
సర్వా ఏవ కలా దేహా చేన్ద్రియాణ్యహమేవ హి ॥ ౫౩॥

సర్వే మయ్యేవ లీయంతే నాహం తేషు వ్యవస్థితః ।
(సర్వే మయ్యేవ లీయంతే తేనాహం తేష్వవస్థితః) ।
ఏక ఏవాహమద్వైతశ్చతుర్థశ్చివ ఏవ హి ॥ ౫౪॥

మజ్జం మల్లఞ్చ మదనం జగద్విద్ధ సురాస్సదా ।
భూమాహం పరమానన్దో మాం న జానాతి కశ్చన ॥ ౫౫॥

ఏకోఽహం భువనే జడాజడగత్స్వైరం హి నానాజగత్
నాస్త్యేవ ప్రతిభాతి కిఞ్చిదపి వై తన్మార్గతృష్టోపమమ్ ।
తేనాద్రీ న భవేత్క్షమా సురగణా నాస్త్యేవ కిఞ్చిజ్జగత్సర్వం
శమూభతయా విభాతి సకలం కస్యస్విదేతత్సురాః ॥ ౫౬॥

॥ ఇతి శివరహస్యాన్తర్గతే మాహేశ్వరాఖ్యే శివప్రోక్షం శ్రుతిసారనిరూపణమ్ ॥

- ॥ శ్రీశివరహస్యమ్ । మాహేశ్వరాఖ్యః ప్రథమాంశః । అధ్యాయః ౫౧ -
శ్రుతిసారనిరూపణమ్ । ౨-౫౬॥

- .. shrIshivarahasyam . mAheshvarAkhyah prathamAMshaH . adhyAyaH 51 -
shrutisAranirUpaNam . 2-56..

Notes:

Śiva శివ elucidates to Devī దేవీ the Essence of Śruti-s శ్రుతిసార; whereby, He details about His Presence in all that is manifest and non-manifest, as told by Him to the Deva-s దేవాః.

Encoded and proofread by Ruma Dewan

pdf was typeset on December 17, 2023

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

